

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Zakonodavni odbor
Broj: 00-14/18 – 51/2
EPA 645 XXVI
Podgorica, 1. februar 2019. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Zakonodavni odbor, na sjednici koja je održana 25. i 29. januara 2019. godine, razmotrio je Predlog za ocjenu ustavnosti odredbe člana 42 stav 1 tačka 2 u dijelu koji glasi: „starosne i invalidske,, Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni list RCG“, br. 54/03, 39/04, 61/04, 79/04, 14/07 i 47/07 i „Službeni list CG“, br. 79/08, 14/10, 78/10, 34/11, 40/11, 66/12, 36/13, 38/13, 6/14, 60/14, 10/15, 44/15, 42/16 i 55/16), koju je Ustavni sud Crne Gore dostavio Skupštini Crne Gore i, saglasno članu 205 Poslovnika Skupštine Crne Gore, predlaže da Skupština Crne Gore Ustavnom sudu Crne Gore uputi sljedeće

MIŠLJENJE

sa predlogom odgovora

U Predlogu podnosilac ističe da je odredbom člana 42 stav 1 tačka 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano da pravo na porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije, te da se navedenom normom isključuju članovi porodice korisnika porodične penzije, odnosno porodičnog penzionera, čime se ograničava pravo određenih lica koja su tim zakonom definisana kao članovi porodice.

Predlaže da Ustavni sud donese odluku kojom se ukidaju navedene odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Članom 42 stav 1 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da pravo na porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice:

1) umrlog osiguranika koji je navršio najmanje pet godina staža osiguranja ili najmanje deset godina penzijskog staža ili ispunio uslove za starosnu ili invalidsku penziju;

2) umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije.

Članom 43 Zakona propisano je da se članovima porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava iz člana 42 ovog zakona smatraju bračni drug i djeca (rodea u braku ili van braka ili usvojena i pastorčad koje je osiguranik, odnosno korisnik prava izdržavao).

Ustavom Crne Gore propisano je: da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuje način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje (član 16 stav 1 tačka 1); da se prava i slobode ostvaruju na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma, da su svi pred zakonom jednaki bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo (član 17); da je socijalno osiguranje zaposlenih obavezno i da država obezbjeđuje materijalnu sigurnost licu koje je nesposobno za rad i nema sredstava za život (član 67) i da zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom (član 145).

Iz navedenih odredaba Ustava proizilazi da je država ovlašćena da zakonom uredi sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, a u okviru toga da utvrdi prava i obaveze po tom osnovu, uslove i način ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, sistem finansiranja i druga pitanja od značaja za uređivanje ove oblasti.

U konkretnom slučaju, saglasno ustavnim ovlašćenjima, zakonodavac je osporenim odredbama propisao uslove koji treba da budu ispunjeni na strani osiguranika da bi članovi njegove porodice mogli da ostvare pravo na porodičnu penziju.

Naime, odredbom člana 4 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem na osnovu tekućeg finansiranja osiguranicima se, po osnovu rada, zavisno od dužine ulaganja i visine osnovice na koju je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, uz primjenu načela uzajamnosti i solidarnosti, obezbjeđuju prava za slučaj starosti, invalidnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihovih porodica pravo za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika prava. Osiguranici na obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje utvrđeni Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju plaćaju doprinos za ovo osiguranje, u skladu sa odredbama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Službeni list CG“, br. 13/07, 79/08, 86/09, 78/10, 14/12, 62/13, 8/15 i 22/17). Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje utvrđuju se doprinosi za obavezno socijalno osiguranje, obveznici, osnovice i stope doprinosa, obveznik obračunavanja i plaćanja, rokovi za uplatu i druga pitanja koja se odnose na plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

U skladu sa principima propisanim članom 4 Zakona, plaćanjem doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje osiguranici sebi obezbjeđuju prava za slučaj starosti, invalidnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima svoje porodice prava za slučaj smrti. Članom 16 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da su prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja:

1) za slučaj starosti pravo na starosnu penziju i prijevremenu starosbu penziju;

2) za slučaj invalidnosti pravo na invalidsku penziju;

3) za slučaj smrti;

-pravo na porodičnu penziju;

-pravo na naknadu pogrebnih troškova;

4) za slučaj tjelesnog oštećenja prouzrokovanog povredom na radu ili profesionalnom bolešću pravo na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje.

Dakle na osnovu objašnjenih zakonskih odredaba, prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja se ostvaruju na osnovu osiguranja, odnosno plaćanja doprinosa. Doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje se plaća na zaradu, odnosno osnovicu osiguranja osiguranika.

Članovi porodice osiguranika nijesu osiguranici, niti plaćaju doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje. Oni svoje pravo na porodičnu penziju izvode od lica koje je bilo osiguranik i tokom osiguranja (radnog vijeka) plaćalo doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, nezavisno od činjenice da li je to lice u momentu smrti još uvijek bio u osiguranju ili je bilo korisnik starosne penzije ili invalidske penzije po osnovu uplaćenih doprinosa tokom radnog vijeka.

Ovo su principi na kojima se temelje svi uporedni penzijski sistemi tekućeg finansiranja, odnosno penzijski zakoni zasnovani na tekućem finansiranju.

Stoga bi, eventualno propisivanje da pravo na porodičnu penziju ostvaruju članovi porodice korisnika porodične penzije bilo suprotno temeljnim principima penzijskog i invalidskog osiguranja.

Osporenim odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ne povređuje se ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom jer se ostvarivanje prava utvrđenog osporenim odredbama Zakona odnosi jednako na sve građane koji se nalaze u istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji.

Polazeći od navedenih razloga, osporene odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u skladu su sa Ustavom Crne Gore, i ovim odredbama nijesu povrijeđena ustavna načela o ostvarivanju prava i sloboda građana i jednakosti građana pred zakonom.

Na osnovu izloženog, predlažemo da Ustavni sud Crne Gore odbije Predlog za utvrđivanje neustavnosti osporenih odredaba Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Za izvjestioca Odbora prilikom razmatranja ovog mišljenja određena je poslanica Jovanka Laličić, članica Odbora.

PREDsjednica ODBORA

Marta Šćepanović